

Persbericht Private Stichting Stille Getuigen
Tentoonstelling: Albert I en de Grote Oorlog – Strijden voor Vrede

Tentoonstelling: Albert I en de Grote Oorlog – Strijden voor vrede

Private Stichting Stille Getuigen

Deze stichting (www.stillegetuigenstichting.be) heeft als doel: “Het verhogen en verbeteren van het historisch besef van de bevolking, door de bekendmaking en beleving door publicaties, tentoonstellingen, cursussen, evenementen en dergelijke activiteiten, van historische, geografische en cultuur-historische disciplines rond gebeurtenissen eigen aan de geschiedenis van Europa, voornamelijk die van de Lage Landen.”

Het organiseren van tentoonstellingen is dan ook een van de manieren om deze doelstelling te bewerkstelligen.

Waarom Stille Getuigen deze tentoonstelling organiseert?

Ondanks de honderden herdenkingsinitiatieven is er weinig aandacht voor de figuur van de koning, het leger en de regering. Koning Albert I en de Grote Oorlog wil dit hiaat opvullen. Zes jaar lang – van 2014 tot 2019, even lang als die Grote Oorlog formeel duurde – zal in het kasteel van Rumbeke telkens een tip van de sluier gelicht worden. Er zijn twee belangrijke vernieuwingsmomenten, in 2016 en 2018, maar daarnaast zijn nog tal van andere activiteiten gepland. Volg deze evolutieve tentoonstelling op www.albert14-18.be.

Velen weten dat koning Albert I met het Belgisch leger achter de IJzer standhield tegen de Duitse overmacht en strijd leverde voor het herstel van het Belgisch grondgebied en zijn instellingen. Minder geweten is dat hij daarbij een strijd in de strijd leverde: een strijd voor vrede, soms tegen zijn eigen regering, de legerleiding en de geallieerden in. Het is deze strijd die de samenstellers van deze tentoonstelling, historica Petra Gunst en haar team van Museumspot, onder de aandacht willen brengen.

Inhoud en duiding van de tentoonstelling

De stallen – Koning Albert I

In de stallen van het kasteel wordt de figuur van de koning belicht, van zijn geboorte tot zijn overlijden. Via sprekende foto's, unieke filmbeelden en negen audioportretten leren we de derde koning der Belgen beter kennen.

Albert was niet voorbestemd om de taak van het toekomstige koningschap op zich te nemen. Pas na het overlijden van zijn broer in 1891 kreeg hij die rol toebedeeld. De introverte Albert had weinig zelfvertrouwen maar ontpopte zich al heel snel tot een vorst met zin voor verantwoordelijkheid. Samen met zijn echtgenote, koningin Elisabeth, en hun drie kinderen slaagde Albert er ook in het door Leopold II beschadigde imago van monarchie om te buigen naar een groeiende populariteit bij alle lagen van de bevolking. Daarom zocht hij het voetlicht op, al ging

Persbericht Private Stichting Stille Getuigen
Tentoonstelling: Albert I en de Grote Oorlog – Strijden voor Vrede

hem dat met zijn schuchtere aard niet gemakkelijk af. Tijdens de Grote Oorlog ontstond het krachtige beeld van de koning die het lot van zijn soldaten deelde en nam zijn invloed ongeziene dimensies aan.

Het prestige dat Albert aan de IJzer verwierf, straalde af op zijn regeerperiode na de oorlog. Hij bereikte na de wapenstilstand van 1918 een politieke akkoord over de invoering van het algemeen enkelvoudig stemrecht voor mannen en van enkele heel belangrijke sociale maatregelen. Bij de vele crisissen tijdens het interbellum laveerde de koning discreet en met gezag tussen de belangen van de partijen en speelde zo een eenmakende rol in de Belgische samenleving. Albert overleed plots, na een val tijdens een oefenclim in Marche-les-Dames op 17 februari 1934. In binnen- en buitenland reageerde men verbijsterd bij de onverwachte dood van de bijzonder populaire koning.

Zolder van het kasteel - de Eerste Wereldoorlog en de rol van Koning Albert I en het Belgisch leger

De zolder van het kasteel is voorbehouden voor de oorlog en de rol die de koning als opperbevelhebber van de Belgische strijdkrachten daarin speelde. Tot eind 2015 komen daar de militaire gebeurtenissen van de Duitse inval aan bod. Je kunt er de troonrede van de koning in het Paleis der Natie beluisteren, filmpjes en foto's bekijken van het Belgisch leger voor en tijdens de oorlog. Geanimeerde kaarten tonen de verschillende fases van de Duitse inval: Luik, de Gete, de terugtocht naar de vesting Antwerpen, de strijd aan de grenzen, de strijd aan de Marne, de uitvallen van het Belgisch leger vanuit Antwerpen, de belegering en val van Antwerpen, de terugtocht naar de kust, de Koers naar de Zee, de slag aan de IJzer.

Op 4 augustus 1914 viel Duitsland België binnen. Tweede dagen eerder besloot koning Albert, toen 39 jaar oud, het leger zelf aan te voeren. De koning had het bevel kunnen delegeren aan een stafchef, hij was immers geen strateeg en de grondwet verplichtte hem niet tot het opnemen van deze zware verantwoordelijkheid.

Waarom nam Albert deze weinig evidente taak op zich?

De koning had een eigen visie op de positie van België in Europa en de te voeren oorlogspolitiek. Sinds zijn onafhankelijk had België als neutrale staat een rol als evenwichtsfactor in Europa te spelen. Bijgevolg kon België Duitsland geen vrije doortocht geven om Frankrijk aan te vallen en moest het Belgische leger strijden voor de eigen oorlogsdoelen: het herstel van België als neutrale staat en het herstel van het vooroorlogse evenwicht in Europa. België behoorde volgens de koning niet tot het kamp van de geallieerden die de uitschakeling van Duitsland en het overwicht in Europa voor ogen hadden.

Albert nam het bevel over het leger op zich omdat dit hem in staat stelde een dergelijke oorlogspolitiek te voeren. Hij wantrouwde zijn ministers die België al te zeer in het Frans en Britse kamp probeerden te loodsen. De koning en zijn ministers zaten duidelijk niet op dezelfde lijn. Ook over het bevelhebberschap bestond geen eensgezindheid. De koning wees de ministeriële verantwoordelijkheid voor alle militaire zaken af. De ministers werden op de hoogte gehouden,

Persbericht Private Stichting Stille Getuigen
Tentoonstelling: Albert I en de Grote Oorlog – Strijden voor Vrede

maar namen niet deel aan de besprekingen in de Generale Staf en werden ook nooit uitgenodigd op het militaire overleg met de geallieerden.

Naast de ministers stond de koning ook zeer wantrouwig ten opzicht van de Generale Staf, die onder de politieke verantwoordelijkheid van de minister stond. Voor de oorlog had Albert geprobeerd om dit orgaan los te weken van de politiek, maar dit opzet mislukte. Zo was de stafchef in 1914, generaal Selliers de Moranville, een vertrouweling van regeringsleider en minister van Oorlog Charles de Broqueville. Door zelf het bevel over het Belgisch leger op zich te nemen, vermeed Albert dus dat de politiek via de stafchef greep kreeg op het oorlogsgebeuren. Ook belangrijk voor de koning was de wetenschap dat een meerderheid van zijn generaals aanhangers waren van de Franse doctrine. Daarbij stond de morele kracht van het leger, de wil om de vijand te verslaan centraal. Albert en zijn belangrijkste militaire adviseur Emile Galet waren voorstanders van de doctrine van de reële krachtverhoudingen. Bij overmacht ging een klein leger niet over tot offensieve acties.

Hoewel Albert persoonlijk het bevel voerde, werd hij natuurlijk omringd door de Generale Staf en zijn militaire raadgevers. Het leidt echter geen twijfel dat hij de leiding had. Zo aarzelde hij niet om generaals te vervangen, die niet op niveau waren of die tegen zijn inzichten in toch offensieve operaties opzetten. Van de 31 generaals die als bevelvoerders de oorlog ingingen, waren er in oktober 1914, bij de aanvang van de IJzerslag nog 13 op post. De anderen waren weggepromoveerd of uitgerangeerd, inclusief stafchef Selliers de Moranville, waarmee de koning het niet kon vinden. De koning weigerde ook vele malen in te gaan op de verzoeken van de Franse en de Britse legerleiding die hem belegerden met de vraag om het Belgisch leger in te schakelen in gemeenschappelijke offensieven.

Een evolutieve tentoonstelling

Koning Albert I en de Grote Oorlog is een evolutieve tentoonstelling. Begin 2016 zal de zolder worden heringericht en gaat het verhaal verder over de koning die streed voor vrede, een compromisvrede. Want al vanaf 1915 geloofde Albert er niet meer in dat de wapens voor vrede zouden zorgen. Ondanks de duizenden die steeds maar weer de vuurlijn werden ingestuurd, werd het front immers niet doorbroken. Daarnaast zal de bezoeker ook kennismaken met het privéleven van de koninklijke familie: het gezinsleven in De Panne en vanaf augustus 1917 De Moeren, de activiteiten van de koningin (L'Océan-het hospitaal van de koningin, Wulveringem-de school van de koningin), de verblijfplaats van de prinsen en prinses (zij verbleven vooral in Londen).

In 2018 ten slotte, zal het derde en laatste luik van de tentoonstelling worden geopend. We zullen dan aandacht besteden aan het Duitse lenteoffensief en het eindoffensief. De koning liet het Belgische leger nu wel deelnemen aan de geallieerde strijd. Op 11 november – de wapenstilstand – bevond de koning zich in het kasteel van Loppem. Daar werden de fundamenten van het naoorlogse België gelegd. Voorts zal de zoektocht van koning en regering voor een aangepast internationaal statuut voor België aan bod komen. De oorlog had duidelijk gemaakt dat de verplichte gewapende neutraliteit geen waarborgen bood. Albert drong aan op de ontwikkeling van

Persbericht Private Stichting Stille Getuigen
Tentoonstelling: Albert I en de Grote Oorlog – Strijden voor Vrede

sterke relaties met Frankrijk en Groot-Brittannië en op een systeem van collectieve vredeshandhaving via de Volkenbond.

Een interactieve tentoonstelling

De tentoonstelling werd opgesteld om een zo breed mogelijk publiek te kunnen bereiken, in lijn met de doelstellingen van Stille Getuigen. Zowel geschiedenisfanaten als leken vinden er hun gading. De nadruk wordt gelegd op beleving doordat de bezoekers vooral bekijken en beluisteren. Ze worden ondergedompeld en leren Albert I en het Belgisch verhaal tijdens de Eerste Wereldoorlog kennen, wat op andere herdenkingsplaatsen minder aan bod komt. Er wordt bovendien nooit vertoond materiaal uit de privé-collectie van het paleis gebruikt.

De locatie

Het Kasteel van Rumbeke is op zich reeds een bezoek waard. Het is een van de oudste renaissancekastelen van België en volgens de legende was het ook de wieg van het Graafschap Vlaanderen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was dit kasteel het hoofdkwartier van het 26ste Duitse legerkorps.

Het kasteel is gelegen in het Provinciaal Domein Sterrebos.

Contactpersonen:

Luc Glorieux	0475 457 852	luc.glorieux@stillegetuigenstichting.be
Petra Gunst	0478-299 861	pg.tekstenbeeld@gmail.com
Katrien Wyffels	051 22 60 60	info@albert14-18.be

Websites en sociale media:

www.albert14-18.be + facebookpagina: www.facebook.com/expositionAlbertItentoonstelling

www.stillegetuigenstichting.be

Alle persinformatie kan staat ter beschikking op de website www.albert14-18.be onder het tabblad 'pers'. Foto's kunnen gedownload worden en zijn vrij van rechten. Het is wel verplicht bij publicatie ervan de bronnen te vermelden.